LAUSUNTO 4.9.2025

LAUSUNTO UUSIUTUVIEN ENERGIAMUOTOJEN STRATEGIALUONNOKSEEN

Vastaanottaja: Parkanon kaupungin uusiutuvien energiamuotojen strategiatyöryhmä

Päivämäärä: 3.9.2026

Viite: Lausuntopyyntö valtuustoryhmille ja muille tahoille (18.8.2026)

1. Johdanto:

Parkanon kaupungin uusiutuvien energiamuotojen strategialuonnos (Valtuustoseminaari 17.8.2026) on käynnistänyt energiasiirtymää koskevan keskustelun ja on kannatettavaa, että keskustelu käydään. Olisi lisäksi välttämätöntä, että virkamiehet ottavat valmisteluun osaa ja että päätösten valmistelu jatkossa on valmistuvan strategian hengen mukaista ja täyttää laillisuuden edellytykset. Sitä tulee tarkastella myös alueidenkäyttölaki, kaavoitus, luonnonsuojelu- ja ympäristönsuojelulaki huomioiden.

Luonnoksen suurin valuvika on se, että se tarkastelee puhtaan sähkön **tuotantoa** (tuuli- ja aurinkovoima) täysin irrallaan siitä massiivisesta sähkön **kulutuksesta**, jota kaupunki on samaan aikaan kaavoittamassa datakeskuksille (Pohjan Voima, Helios, Enertia). Kun uusi tuotanto imetään suoraan uusiin jättimäisiin teollisuuskohteisiin, varsinaiset ilmastohyödyt ja päästövähennykset haihtuvat ilmaan. Paradoksi syntyy siitä, että erityisesti datakeskusten mittavan energiankulutuksen seurauksena kaikki alueella tuotettu puhdas energia ei riitä kuin murto-osaan datakeskusten toiminnan ylläpitoon tarvittavasta sähköstä ja muut strategiset tavoitteet ja aiemmin esitetyt syyt ja hyväksytyt perustelut uusiutuvan energian rakentamisen sijoittamiseksi ja tavoitteiden toteuttamiseksi haihtuvat ilmaan.

Strategialuonnos kärsii kuitenkin vakavasta kokonaisvaltaisen arvioinnin puutteesta. Tosiasiassa Uusiutuvat energiamuodot- strategian luonnos hakee perusteluja aggressiivisen maankäyttö- ja teollisuuspolitiikan toteuttamiseksi. Todellisuudessa kyse sekä **uusiutuvan energian tuotannon**, että **uusiutuvan energian kulutuksen ja lisääntyvän fossiilisen varavoiman kulutuksen sijanninohjaukseen liittyvästä strategiasta.**

2. Konkretia teholukujen valossa: Tuotannon ja kulutuksen syvä ristiriita

Strategisen ohjauksen puute näkyy selkeimmin, kun suhteutetaan Parkanon alueelle suunniteltu uusiutuvan energian tuotantopotentiaali ja jo hyväksyttyjen kaavoitusaloitteiden (Pohjan Voima, Helios, Enertia) mahdollistama kulutus:

Paikallinen tuotantopotentiaali (Teho ja energia)

- Takakangas-Pihlajaharju: 11 voimalaa á 9 MW = 99 MW (Vuosituotanto n. 0,32 TWh)
- Kangaslampi: 12 voimalaa á 10–12 MW + 100 ha aurinkovoimaa = 120 MW tuuli + 80 MWp aurinko (Vuosituotanto yhteensä: n. 0,45 TWh / vuosi)
- Lylyharju ja kuntarajahankkeet: Arviolta 7 voimalaa = n. 56 MW (Vuosituotanto n. 0,18 TWh)
- Nopean kehityksen av-alueet: 484 ha = n. 250 MWp aurinkovoimaa (Vuosituotanto n. 0,25 TWh
- Parkanon laskennallinen maksimituotanto yhteensä: n. 1,2 TWh / vuosi.
- Kaavoitusaloitteina esitettyjen datakeskusten kulutus:
    - Yksistään Pohjan Voiman esittelemä hanke on kooltaan 100–500 MW. Jatkuvalla (24/7) IT-kuormalla 100 MW keskus kuluttaa 0,87 TWh vuodessa ja 500 MW keskus 4,38 TWh vuodessa.
    - Jos kaikki kolme toimijaa (pinta-alat: Pohjan Voima 41 ha, Enertia 63,3 ha, Helios 75 ha; yhteensä lähes 180 hehtaaria) toteuttavat edes keskisuuret laitokset, yhteisteho nousee helposti 600 megawattiin. Tämä tarkoittaa yli 5,2 TWh vuotuista sähkönkulutusta.

Johtopäätös: Parkanon kaupungin alueelle kaavaillut massiiviset tuuli- ja aurinkovoimahankkeet kattavat parhaimmillaankin vain **noin 24 %** datakeskusten potentiaalisesta sähkönkulutuksesta. Parkanosta ei tule "vihreän sähkön tuottajaa eikä viejää", vaan valtakunnallisen kantaverkon nettonegatiivinen sähköimuri, mikä romuttaa strategian hiilineutraaliuspuheen.

Mitä tämä merkitsisi sähkönkulutuksen kasvuna suhteessa tuotantoon?

- Tuotannon ylitys jo varhaisessa vaiheessa: Parkanon laskennallinen maksimi uusiutuvan energian tuotanto (noin 1,20 TWh / vuosi) riittäisi kattamaan datakeskusten kulutuksen vain siihen asti, kunnes alueen yhteisteho ylittää noin 140 MW (joka kuluttaa vuodessa noin 1,22 TWh).
- 3–5 vuoden skenaariossa (150–300 MW): Datakeskusten kulutus (1,3–2,6 TWh) ylittäisi puiston maksimituotannon 1,1–2,2-kertaisesti. T**ämä tarkoittaa, että jo 3–5 vuoden sisällä datakeskusten laajeneminen kääntäisi alueen energiataseen**

selvästi alijäämäiseksi, ja loput sähköstä olisi imettävä suoraan valtakunnallisesta kantaverkosta.

Varavoima, polttoainevarastot ja fossiilinen riippuvuus:

Jatkuvaa 24/7-toimintavarmuutta vaativat datakeskukset edellyttävät rinnalleen massiivisen varavoimakoneiston (kooltaan lähes datakeskuksen tehoa vastaava), jonka polttoaineeksi vaadittavat kevyen polttoöljyn varastot mitataan sadoissa tuhansissa tai jopa miljoonissa litroissa laitosta kohden. Vaikka varakoneita käytetään ensisijaisesti hätätilanteisiin ja säännöllisiin testiajoihin, datakeskusten jatkuva ja valtava sähkönkulutus kytkee ne väistämättä osaksi fossiilista säätövoimaa ja valtakunnallista verkkojärjestelmää uusiutuvan tuotannon vaihdellessa. Näiden suurlaitosten varavoimakoneistot ja laajat polttoainevarastot ja ympäristö- ja kemikaaliturvallisuusluvitus asettaa omat haasteensa kaupungin hiilineutraaliustavoitteiden uskottavuudelle.

---

3. Maankäytön todelliset luonto- ja ilmastovaikutukset ja nielukato; kaavoitus ja raja-arvojen liudentaminen

Strategialuonnoksessa sivuutetaan kokonaan biodiversiteettiin ja ekologiseen kestävyyteen liittyvät vastuukysymykset. Luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen katoa ei mainita kertaakaan, vaikka Parkanon alueen maankäytön hiilidioksidipäästöt ovat valtakunnallisesti merkittävät.

Strategialuonnos luettelee otsikkotasolla maankäytön ratkaisuihin vaikuttavia tekijöitä, kuten maakuntakaavan 2040 ja monia muita otsikkoja, joiden merkitystä päätöksenteon ohjaukselle luonnos ei kuitenkaan avaa.

Luonnos käyttää maakuntakaavaviittauksena Maakuntakaavaa 2040, ottamatta huomioon, että vaihemaakuntakaava Elonkirjo ja energia on maakuntavaltuuston hyväksymänä käyttöönotettu. Kartta-aineisto löytyy aluetietopalvelusta. Hyväksytty maakuntakaava poikkeaa vuoden 2040 maakuntakaavasta sekä aluemerkintöineen että kaavamääräyksineen.

Pirkanmaan Elyn hankkeessa hiilineutraalit vyöhykkeet on tuotettu mittavasti aineistoa, jossa tavoitteena on ollut saattaa Pirkanmaan kunnille tieto siitä, mitkä ilmastotoimet ovat niiden aluerakenteen näkökulmasta tärkeimpiä kysymyksiä ja mitä kehittämisehdotuksia ilmastotyössä voisi hyödyntää. Kuntakohtainen tietopaketti ja hyödynnettävä karttasovellus on valmistunut viime vuoden lopulla.

Asiakirjaluonnos esittää joitakin uusia korvauskäytäntöjä menetetyn rakennusoikeuden korvaukseksi tai lunastusoikeudesta maksettavan korvauksen lisämaksua, mikä yhtenäistäisi käytäntöjä. Samalla strategialuonnos esittää kuitenkin myös mahdollisuutta suostua korvauksiin haittarajoja ylittävästä toiminnasta ja **liudentaa niitä käytäntöjä,** joita lupaharkinnassa on käytetty melu- ja välkerajoille. Tällaisia tavoitteita ei voi pitää hyväksyttävinä. Mallinnukset tulee arvioida suunnittelua vastaavilla parametreilla ja oikeilla

suureilla. Melumallinnuksen rajoista tulee pitää yksiselitteisesti kiinni. Välkkeen huomioimista tulee tarkastella kaikilla avoimilla alueilla ja huomioida erityisesti peilautumiseen liittyvät ilmiöt. Terveellisen ja turvallisen ympäristön säilyminen tulee asettaa etusijalle ja edellyttää riippumattoman tahon suorittamaa seurantaa.

Vaikka mukana on myönteiseksi tulkittaviakin ehdotuksia tuulivoiman maksimikorkeuden rajoittamiseksi ja liityntäverkkojen yhdistämiseksi, ymmärrys biodiverstiteetin ja pirstaloitumisen ehkäisemisen merkityksestä kuitenkin loistaa edelleen poissaolollaan. Luontokäsitystä tulee laajentaa retkeily- ja luontokohteita laajempien kokonaisuuksien ja elinympäristöjen merkitykseen.

---

4. Vaatimus pelisäännöistä: No Net Loss ja hukkalämmön hyödyntäminen

Jotta strategia antaisi alan toimijoille todelliset ja vastuulliset raamit, siihen on sisällytettävä seuraavat sitovat pelisäännöt:

A. No Net Loss -periaate ja ekologinen kompensaatio

Mittavaa sähkön- ja maankäyttökulutusta aiheuttavien laitosten (datakeskukset ja suuret voimalaitokset) kaavoituksen ja rakennusluvan ehdoksi on asetettava **No Net Loss (ei luonnon nettotappiota)** -periaate.

- *Käytännön muotoilu:* Toimijan on sitovasti hyvitettävä (kompensoitava) hankkeen alle jäävä luontokato ja nielukato ennallistamalla tai suojelemalla vastaava pinta-ala Parkanon alueen soita tai metsiä hankkeen ulkopuolella. Jos toimija tuhoaa 40 hehtaaria nielua, sen on ennallistettava 40 hehtaaria suota muualla kunnan alueella.

B. Sitova hukkalämpövelvoite (Energiamäärän avaaminen)

Strategian sivun 20 maininta hukkalämmöstä on riittämätön. Toimijat eivät voi siirtää vastuuta kunnalle. Datakeskuksen hukkalämpö ei ole verrattavissa kaupungintalon ilmanvaihtoon, vaan kyse on giganttisesta energiavirrasta.

- *Mitta-asteikko:* 200 MW datakeskus tuottaa jatkuvasti noin 150 megawatin edestä matalalämpöistä lauhdelämpöä. Vuodessa tämä vastaa noin **1,3 terawattituntia (TWh) lämpöenergiaa**. Tämä määrä riittäisi lämmittämään *kymmeniä tuhansia omakotitaloja* tai pyörittämään massiivista teollista kiertotaloutta (esim. jättimäisiä kasvihuonekomplekseja tai kuivauslaitoksia).
- *Pelisääntö:* Parkanoon ei luviteta tai kaavoiteta yhtäkään datakeskusta, ellei toimija esitä konkreettista ja sitovaa suunnitelmaa tämän energiamäärän hyödyntämiseksi. Lämpöä ei saa puhaltaa ilmaan.

C. Yhteisvaikutusten arviointi (YVA-pelisäännöt)

Strategiaan on luotava pelisäännöt hankkeiden **yhteisvaikutusten (kumulatiivisten vaikutusten) arvioinnille**. Yksittäiset hankkeet tarkastelevat melua, välkettä ja maisemahaittaa vain oman hankkeensa osalta. Kun hankkeita on käynnissä samanaikaisesti useita, asukkaisiin ja luontoon kohdistuva kokonaisrasitus moninkertaistuu. Kaavoituksen jatkamisen edellytyksenä on oltava koko kunnan kattava yhteisvaikutusten mallinnus. Erityistä huomiota tulee kiinnittää useiden eri tekijöiden päällekkäisiin haittavaikutuksiin tiettyyn kohteeseen, kuten esim. yksittäiseen asuinkennukseen, asuinalueeseen tai herkkään luontokohteeseen tai ekogista kytkeytyvyyttä ylläpitävään alueeseen. Tarkastelussa tulee käyttää **paikkatietopohjaista ja painotettua päällekkäisyysanalyysiä.** Synteesikartat osoittavat visuaalisesti ja objektiivisesti, mille alueille aiheutuu runsaasti pistemäistä tai alueellista kuormitusta, mikä voi helpottaa myös vaihtoehtotarkastelua ja vaikutusten kohtuullistamista**.**

---

5. Kiinteistöverotuottojen korvamerkintä asukkaille

Strategialuonnoksen sivuilla 13–14 esitellään tuulivoimaloiden tuomia merkittäviä kiinteistöverotuloja (yleinen veroprosentti 3,1 %, tuotto kymmeniä tuhansia euroja per mylly vuodessa). Jotta teollisuushankkeilla olisi asukkaiden oikeutettu hyväksyntä, näitä varoja ei saa hukata kunnan yleisiin tase-eriin.

- **Pelisääntö:** Tuulivoimaloiden ja datakeskusten tuottamasta kiinteistöverokertymästä on perustettava **Parkanon Energiasiirtymärahasto**.
- Rahastosta korvamerkitään vuosittain kiinteä osuus suoraan parkanolaisten **asumisen tukemiseen ja energiatehokkuusremontteihin**.
- Kuntalaisille (erityisesti hankealueiden likellä asuville) on tarjottava kunnan omaa "remonttitukea" öljylämmityksestä luopumiseen, maalämpöinvestointeihin, talojen eristykseen ja aurinkopaneelien hankintaan. Tällöin vihreä siirtymä näkyy konkreettisena taloudellisena hyötynä suoraan asukkaan lompakossa.

---

6. Yhteenveto

Parkanon uusiutuvien energiamuotojen strategian on muututtava passiivisesta sähkölinjojen ja maavarausten hyväksymisasiakirjasta **aktiiviseksi ohjausvälineeksi**. Sen tulee noudattaa rajoitteita ja strategian tulee toimia koko Parkanon ja seutukunnan hyväksi.

Vaatimukset jatkovalmistelulle

Jotta uusiutuvan energian erillisstrategia olisi vastuullinen ja oikeudenmukainen asiakirja, siihen on lisättävä seuraavat sitovat pelisäännöt ennen sen hyväksymistä:

1. **NO GO -kartta ja yhteisvaikutusten arviointi:** Kaupungin on luotava yleiskaavallinen paikkatietokartta, johon merkitään suojavyöhykkeet ja ekologiset

käytävät. Hankkeiden yhteisvaikutukset (melu, välke, maisema) on arvioitava koko kunnan alueella yhtenäisesti, ei vain hanke kerrallaan.

2. **No Net Loss (Ei luonnon nettotappiota) -velvoite:** Paljon maata ja sähköä kuluttavien teollisuuslaitosten (kuten datakeskukset) on sitovasti hyvitettävä aiheuttamansa luonto- ja nielukato ennallistamalla vastaava määrä suota tai metsää Parkanon alueella.
3. **Sitova lauhdelämpövelvoite:** Parkanoon ei tule luvittaa yhtäkään datakeskusta, ellei toimija sitoudu hyödyntämään miljoonien omakotitalojen lämmitystä vastaavaa hukkalämpöä teollisessa kiertotaloudessa. Lämpöä ei saa puhaltaa ilmaan.
4. **Maaseutu-, kylä- ja loma-asutusvaikutusten arviointi (MVA):** Hankkeiden hyväksyttävyyttä ei saa mitata vain keskustan ilmeen ja elävyyden kehittämisellä. On tehtävä erillinen arvio siitä, miten hankkeet vaikuttavat kylien elinvoimaan ja loma-asukkaiden viihtyvyyteen.
5. **Kiinteistöverotuottojen Energiasiirtymärahasto:** Tuulivoimaloiden tuomista miljoonaluokan kiinteistöverotuloista on perustettava kunnan oma rahasto. Tästä rahastosta on myönnettävä suoraa **remonttitukea parkanolaisille** (erityisesti hankealueiden likellä asuville) asumisen energiatehokkuuden parantamiseen, eristyksiin ja maalämpöinvestointeihin. Tällöin teollisuushankkeiden hyötyä siirtyy suoraan asukkaiden hyödyksi.

Parkanossa 4.9.2026

SLL/Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys ry

Arja Pihlaja, pj . Jukka Jylhä, vpj

arja.pihlaja@ysy.fi jukka.jylha@ysy.fi